

Аудиторські послуги в Україні розвиваються швидкими темпами, хоча і існують певні проблеми. Більш глибоке дослідження цих проблем може стати основою для визначення пріоритетних напрямків вдосконалення аудиторської діяльності з огляду на перспективи розвитку ринкової економіки і відносин власності в Україні, а їх розв'язання сприятиме подальшому впровадженню аудиторської професії в господарську практику і формуванню у громадськості впевненості у високій професійній майстерності аудиторів.

Сергій ТКАЧЕНКО

Вищий навчальний заклад «Миколаївський політехнічний інститут»

ЩОДО УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Господарська діяльність різних підприємств, установ, характеризується певною єдністю принципів та методів управління. Одним із важливих завдань, які стоять перед теорією і практикою бухгалтерського обліку, є створення універсальних методичних рекомендацій із бухгалтерського обліку, які дозволили б ефективно управляти підприємством.

Методика є практичним застосуванням методу бухгалтерського обліку, конкретним використанням його принципів та підходів для керування управлінськими процесами. Як показує наявний досвід створення методичних матеріалів із бухгалтерського обліку на підприємствах машинобудівних галузей, зміст методики, її структура, запропоновані в них технічні рішення в основному визначаються трьома факторами:

- специфікою об'єктів управління;
- принципами організації управлінських систем;
- особливостями обліково-економічного забезпечення, як функції управління.

На методику бухгалтерського обліку впливають внутрішні зв'язки між об'єктами та суб'єктами управління у процесі постачання, виробництва та реалізації продукції підприємства. Також вплив мають цілі та функції системи управління підприємства. Функції планування, аналізу, контролю і регулювання розглядаються у поєднанні з функціями бухгалтерського обліку. Таким чином, створені для різних об'єктів управління методичні матеріали із бухгалтерського обліку, з одного боку, мають багато спільного у своєму змісті, а з іншого – містять суттєві відмінності.

Особлива увага в методиці повинна бути звернена на використання таких методичних підходів та способів обробки інформації, які забезпечували б досягнення своєчасності формування даних бухгалтерського обліку. Одним із шляхів забезпечення ефективного управління підприємством є створення універсальних методик обліку, які можна було б застосовувати на різних суб'єктах господарювання. Під універсальними методичними матеріалами слід розуміти комплекс таких методичних рішень, які без яких-небудь змін або із незначним доопрацюванням можуть бути застосовані на багатьох підприємствах. Досвід свідчить, що універсальність в методичних матеріалах із бухгалтерського обліку може бути досягнута, по-перше, за рахунок застосування ідентичних облікових методів та підходів, які є прийнятними для усіх підприємств, і, по-друге, певною складністю запропонованих методичних рішень, яка б враховувала специфіку діяльності багатьох суб'єктів господарювання. На практиці забезпечення універсальності методики бухгалтерського обліку досить важко досягти.

Отже, універсалізація методичних матеріалів із бухгалтерського обліку дозволить усунути дублювання у їх розробленні, зменшить вартість та термін впровадження проектів з організації обліку на різних підприємствах.

Володимир ЧУБАЙ

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ЗДІЙСНЕННЯ

На сьогодні часто результати аналізу фінансового стану не відповідають реальності, що призводить до прийняття неправильних управлінських рішень, які в подальшому спричиняють виникнення економічних збитків у підприємства чи його контрагентів. Однією з причин неадекватності результатів аналізу фінансового стану об'єктивній реальності є наявність в процесі його здійснення значної кількості проблем як теоретичного, так і практичного характеру. Можна виділити, зокрема, такі їх групи:

- методичні проблеми (невраховання системного підходу у методиках аналізу фінансового стану (оскільки в більшості цих методик не покладено в основу розуміння того, що підприємство є складною економічною системою, а тому аналіз фінансового стану повинен бути глибшим та враховувати вплив стану різних елементів системи і її взаємодії із зовнішнім середовищем на економічні результати і фінансову стійкість підприємства); використання у методиках цього виду аналізу значної кількості дуже схожих за суттю показників, що спричиняє викривлення оцінки загального фінансового стану підприємства; часте використання для розрахунку показників фінансового стану лише даних річної фінансової звітності, тобто врахування при обчисленні середніх значень певних показників (зокрема, середньої вартості активів, величини заборгованостей), визначених виключно на основі залишків на початок і кінець року, призводить до суттєвого викривлення значень показників ділової активності, ліквідності та деяких показників рентабельності, і відповідно формулювання неправильних висновків тощо);
- інформаційні проблеми (перед здійсненням аналізу фінансового стану не завжди проводиться перевірка взаємоузгодженості показників різних форм фінансової звітності, що дало б можливість виявити помилки у ній або її фальсифікацію; майже не використовуються для аналізу фінансового стану дані реєстрів синтетичного і аналітичного обліку, а також первинних документів і договорів по специфічних або масштабних операціях, які призвели до суттєвих змін в активах чи пасивах, доходах або витратах тощо);
- кваліфікаційні проблеми (багато аналітиків та аудиторів не глибоко розуміють суть та причинно-наслідкові зв'язки багатьох економічних показників і не можуть кваліфіковано інтерпретувати зміну значень показників в контексті змін внутрішнього і зовнішнього середовища тощо);
- наукові проблеми (існування значної кількості наукових праць, які дублюють положення затверджених в Україні методичних рекомендацій з фінансового аналізу, або внаслідок генерування «новизни» містять десятки нових показників, які не маючи достатнього економічного обґрунтування чи дублюючи суть уже існуючих, засмічують простір наукових досліджень і вводять в оману практиків; багато формул визначення показників аналізу не тестуються на коректність кінцевого результату; недостатньо уваги приділяється дослідженням сучасного зарубіжного досвіду аналізу фінансового стану тощо);
- нормативно-правові проблеми (наявність низки нормативних актів, якими затверджені методичні рекомендації щодо аналізу фінансового стану, які містять однакові за суттю показники але з різними назвами, формулами визначення і необґрунтованими під специфіку видів діяльності нормативними значеннями) тощо.

Щоб зменшити вплив цих проблем, здійснюючи аналіз фінансового стану підприємства, необхідно дотримуватись низки вимог, і зокрема таких: врахування цілей для яких проводиться аналіз фінансового стану підприємства та специфіки діяльності підприємства (галузі, видів і масштабу діяльності тощо); використання для аналізу показників, які характеризують підприємство і його діяльність з різних сторін; недопустимість занадто великої кількості показників аналізу чи їх дублювання (за суттю чи через оберненні показники); перевірка коректності побудови кожної формули; врахування

нормативних (середньогалузевих) значень або тенденцій значень показників в розрізі видів діяльності; визначення чітких джерел вхідної інформації для здійснення розрахунку показників; формулювання змістового опису суті і призначення кожного показника, порядку його інтерпретації, визначення основних факторів впливу на зміну показника і її наслідків, взаємозв'язків з іншими показниками, і зокрема в розрізі напрямку та сили їх взаємовпливу тощо; використання для підвищення достовірності результатів аналізу фінансового стану підприємства якісних показників його діяльності та показників, що характеризують зовнішнє середовище; адаптованість показників фінансового стану під національні особливості фінансової звітності, врахування змін в її структурі і методиці заповнення в періоді, що аналізується; використання порівняльних даних в розрізі років з врахуванням змін щодо класифікації, методів оцінювання, порядку відображення в обліку і звітності активів, пасивів, доходів і витрат, руху грошових коштів тощо; врахування недоліків і помилок, які існують у формулах визначення показників фінансового стану, що затвердженні різними законодавчо-нормативними актами; використання комплексних факторних моделей з метою визначення впливу факторів на основні показники діяльності та фінансового стану підприємства; використання різних підходів (методик) до аналізу фінансового стану, особливо коли немає однозначності в результатах аналізу різних груп показників тощо. Дотримання цих вимог дасть змогу суттєво підвищити рівень достовірності результатів аналізу фінансового стану та висновків зроблених на їх основі.

Володимир ФАРІОН

Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ЗА МІСЦЯМИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ ТА СФЕРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Організаційну структуру спиртових заводів формують окремі підрозділи (цехи, відділення), які виконують різні функції та по-різному впливають на процес виробництва продукції. Тому керівникам підприємств необхідно розв'язувати комплекс проблем, пов'язаних із правильним розподілом між учасниками цього процесу відповідальності за досягнення намічених результатів і забезпечення дієвого контролю за виконанням завдань.

У зв'язку з цим, виникає потреба передачі частини повноважень керівників вищого рівня щодо прийняття певних рішень на нижчі управлінські рівні. Іншими словами, відбувається перехід до децентралізованої системи управління, яка не завжди позитивно впливає на менеджмент підприємства.

Недоліками децентралізованого процесу управління є як ускладнення процесу координації діяльністю підприємства, так і ймовірність дублювання однакових функцій структурними підрозділами й окремими працівниками, а також, можливість виникнення нездорової внутрішньої конкуренції, збільшення витрат на утримання обслуговуючого персоналу.

Як перевагу децентралізованого управління можна розглядати, насамперед, можливість керівникам вищого рівня зосередитися на розв'язанні лише глобальних, стратегічних проблем розвитку підприємства. Одночасно децентралізація створює умови, необхідні для оперативного прийняття ефективних рішень на відповідних низових рівнях управління, а також дає змогу приймати правильні рішення менеджерам нижчого управлінського рівня, які вже здобули тут відповідну «спеціалізацію», набули певного досвіду управління і добре знають, як можна розв'язати ту чи іншу проблему. Набуті знання дадуть цим менеджерам змогу в майбутньому обійняти найвищі управлінські пости [2, с. 405].

Важливим є те, що децентралізація системи управління допомагає налагодити облік витрат за місцями їх виникнення та сферами відповідальності. Такий облік не є новим і його методику детально описано в працях багатьох як вітчизняних [4; 5], так і зарубіжних [1; 3] учених.